

dela so „Nad Niemnem“ in „Cham“. V svetovni književnosti ima Orzeszkowa s svojimi povestmi iz vaško-plemenitaškega življenja na socialni podlagi odlično mesto poleg angleške pisateljice Georges Elliot, kateri se more Orzeszkowa, kar misli zadene, najbolj primeriti. Ista struja novodobne kulture, ki je veliko angleško pisateljico izvabila iz idiličnega zatišja, je vplivala tudi na duha Orzeszkowe; obe pa v družinskem ozračju, v najbližji okolici, v življenju skromnih ljudi dobivata gradivo za literarne najbolj imenitne spomenike svoje slave. Priljubljene osebe, ki polné romane Orzeszkowe, so zapuščenci vseh vrst. Predvsem je tu galerija ženskih tipov. Orzeszkowa je ustvarila ali bolje rečeno spravila je na Poljskem v življenje žensko vprašanje, posvetivši mu vrsto novel, romanov in nekoliko znanstvenih razprav. Prijateljsko pozornost obrača nekolikokrat tudi na židovsko vprašanje; manj nastopajo v njenih proizvodih tipi radi-

otičnem čuvstvu, ki iz njih odseva. V mladosti je bil Chmielowski filozof, pozneje preiskovalec poljske književnosti v vseh njenih strokah. Zgodovini poljske književnosti je Chmielowski posvetil vse svoje moči, ker je bil prepričan, da se v zgodovini književnost zrcali vrednost narodnega duha, vse njegove slabe in dobre strani, njegov genij in izviračnost ravno tako kakor njegove slabosti in nedostatki. Dasi je Chmielowski že od mladih nog hrepenel po vseučiliški stolici, vendar je ni sprejel, ko so mu jo ponujali v Varšavi, ker ni hotel poljski mladini predavati v ruskem jeziku. Šele h koncu življenja je Chmielowski postal profesor na Lvovski univerzi, kjer je mogel razviti v polnem obsegu svojo neumorno delavnost.

Fr. Št.

Prof. Hieronim R. Lopaciński, poljski etnograf in pisatelj, je naglo umrl 24. avgusta zvečer v Lublinu vsled nesrečnega padca iz kočije. Umrl se

TREBINJE V HERCEGOVINI.

kalne mladine; pri Orzeszkowi vobče ni našlo odmeva sodobno socialno vprašanje.

Odkritje spomenika Piotru Chmielowskemu.

Poljaki so pred kratkim slovesno odkrili spomenik P. Chmielowskemu v Lvovu na ličakovskem pokopališču. P. Chmielowski je bil profesor, učenjak, pisatelj znanstvenih del in časnikar. Njegova mladost spada v l. 1863. Dogodki tega leta so pretresli njegovo dušo, postali so tvorilna sila programa njegove delavnosti, programa, kateremu je ostal zvest do smrti. L. 1863. je Poljakom prineslo veliko dedščino, utrdilo je v poljskem narodu nezatrto misel o prihodnosti velike poljske domovine. S to mislijo navdahnjen je Chmielowski živel in delal in zató vrednost njegovih spisov ne tiči samo v njihovem znanstvenem in estetičnem pomenu, ampak v patri-

je porodil v vasi Ošno Gornie leta 1860. L. 1883. je postal profesor klasičnih jezikov na III varšavski gimnaziji, leto pozneje v Lublinu, kjer je služboval do svoje tragične smrti. Poleg profesorske službe je Lopaciński proučeval preteklost poljske domovine in v ti stroki je napisal veliko znanstvenih razprav, ki jih je priobčil v zbornikih „Prace filologiczne“, „Biblioteka warszawska“, „Ateneum“ in „Wiśła“. Razen tega je bil stalni sotrudnik „Wielkiej encyklopedyi powszechniejilustrowanej“, „Encyklopedyi Kościelnej“, „Słownika języka polskiego“ in mnogo drugih znanstvenih podjetij v zadnjih dvajsetih letih. Za ta dela ga je krakowska akademija imenovala svojim dopisnim članom. — K važnim ostankom poljskega jezika in slovstva spada takozvani „Mammothrectus“ iz leta 1471, in tega je Lopaciński dolgo let temeljito pro-

učeval. V literarni zapuščini se nahaja veliko gradiva o poljskih apokrifih iz XV. stoletja, dalje o primerjalnih študijah latinskih in poljskih pregovorov in več jezikoslovnih in narodopisnih razprav.

Konstantin Apollonovič Skalkovskij, znamenit ruski pisatelj in publicist, je umrl julija meseca v Peterburgu. Bil je sin ruskega zgodovinarja in arhivarja slavnega imena ter je bil po svojem pravem poklicu geolog (rojen v Odesi l. 1843.). A ni se omejeval samo na svojo stroko, temuč je velikokrat posegel tudi v druga vprašanja, zlasti v politična in literarna. Dasi je bil v obojih samo amateur, je vendar pokazal tudi na tem polju tolike sposobnosti, da so njegova dela cenili tudi strokovnjaki in da so jih pohvalno omenjali prvi ruski listi. Dvoje njegovih velikih političnih del: „Sedanja Rusija“ ter „Zunanja ruska politika in njeno razmerje do evropskih držav“ je vzbudilo veliko pozornost in se uvažuje zelo tudi za ruskimi mejami. Svoje spise, v katerih se ukvarja z glediščem, je zbral v dveh samostojnih zvezkih pod naslovom „V glediščem svetu“ ter „Ples in balet in njiju mesto v vrsti lepih umetnosti“.

Andrej Ivanovič Podolinskij je dobro znano ime ruskega liričnega pesnika, ki so se ga srčno spominjali ruski literarni krogi zadnje dni ob priložnosti stoletnice njegovega rojstva. Podolinskij je bil vrstnik in osebni prijatelj Puškinov, dasi je bil nekoliko let mlajši od njega; Puškin ga je sam spodbujal k nadaljni pesniški delavnosti, ko je izšlo njegovo prvo daljše pesniško delo. Po nesrečni Puškinovi smrti so nekoliko pozabili na mladega pesnika, a v poznejših letih si je pridobil talent Podolinskega veliko prijatelj in občudovavec. Njegova lirika je bila prepojena tedaj modernega liberalnega duha ter se je odlikovala po bleščeči zunanji obliki, ki je niso mogli odrekati pesniku niti njegovi neprijatelji. A. I. Podolinskij je dočakal skoro 80 let ter je umrl 4. januarja 1886. V svoji avtobiografiji in v svojih memoarjih je zapustil mnogo zanimivih zapiskov o Puškinu.

Matvej Ivanovič Sokolov, profesor ruskega jezika na moskovskem vseučilišču, je umrl dne 29. junija letos v Moskvi. Ta odlični slavist je bil gojenec duhovskega semenišča v Jaroslavi in peterburške univerze (rojen l. 1854.). Za svoje prvo znanstveno delo „Iz starodavne zgodovine bolgarske“ je bil poslan od ministrstva prosvete l. 1886. v zemlje južnih Slovanov na znanstveno popotovanje. Posledica te poti je bilo velikansko delo „Material za staroslovansko literaturo“, ki obsega veliko novih misli in znamenitih odkritij. Kmalu nato je bil M. I. Sokolov (l. 1889.) poklican za profesorja ruske literarne zgodovine na filološko fakulteto moskovskega vseučilišča. V tej službi se je popolnoma posvetil starejšim ruskim literarnim spomenikom in je izdal celo vrsto

malo znanih ali nezadostno ocenjenih avtorjev deloma iz rokopisov, deloma v novih kritičnih izdajah, h katerim je pristavljaj samostalne literarno-historične studije in opombe.

Profesor Nikodim Pavlovič Kondakov, vseučiliški profesor v Peterburgu, obhaja letos štiridesetletnico svoje književne delavnosti. Pred 40 leti so bili v „Sborniku za l. 1866.“, ki ga izdaja „Obščestvo drevnerusskago iskusstva pri moskovskem publičnom muzej“, objavljeni prvi spisi popularnega ruskega učenjaka, profesorja N. Pavloviča Kondakova. Kondakov, ki je strokovnjak v krščanski arheologiji vobče, v bizantinskih spomenikih pa posebej, je dobro znan tudi na Zapadu . . . Porodil se je l. 1844. v novooskoljskem okraju ouske gubernije; svoje študije je dovršil v Moskvi, kjer je tudi leta 1870. postal profesor na univerzi. Kondakova magistrska disertacija „Pamjatnik Garpij iz Maloj Aziji i simbolika grečeskoga iskusstva“ po trditvi strokovnjaka K. Rědina spada k najboljšim delom te vrste. Najbolj znan je Kondakov po spisu (1876): „Istorija bizantijskago iskusstva i ikonografija po miniatjuram grečeskikh rukopisej“. V. Starov pravi v oceni tega dela, da nobena evropska književnost še nima takega dela. Uspeh tega dela, ki je bilo prevedeno tudi na francoski jezik, je Kondakova ohrabil, da je hitro zaporedoma spisal: „Grečeskija terrakotovyja statuetki v ih otnešenii k iskusstvu, religii i bytu“, „Mozaiki mečeti Kahrie Džamisi v Konstantinopolč“ in dr. L. 1881. je Kondakov potoval na Sinaj, da bi proučeval zgodovino sinajskega samostana in leto pozneje je izdal plod svojih temeljitih študij „Putešestvie na Sinaj v 1881. godu“. L. 1888. je bil imenovan profesorjem peterburške univerze . . . Izmed njegovih učenih spisov imenujemo še: „Russkija drevnosti v pamjatnikah iskusstva“, „Licevoj ikonopisnyj podlinnik I. Ikonografija Spasa našego, Gospoda Jisusa Krista“. *Fr. Št.*

Ivan Stepanovič Sokolov, ruski pisatelj in časnikar, je pred nedavnim v Peterburgu umrl. Umrši se je porodil 23. majnika l. 1862. v vasi Uloškovo (novgorodske gub.) iz kmečke družine. Prvo omiko je sprejel v rojstveni vasi; do 17. leta je obdeloval polje z drugimi udi družine. Ko je čital o Lomonosovu in Koljcovu, je začel sam premišljevat o „boljši usodi“ in skrivši je pisal verze posnemajoč Koljcov in Nikitina. Pozneje se je seznanil s spisi Puškina in Nekrasova. Ko je slišal, da je v Čerepovci (75 verst od Uloškova) učiteljsko semenišče, je 17letni Sokolov navzlic pretnjam očetovim ušel v mesto in je vstopil v učiteljsko na državne stroške. Ko je l. 1883. dovršil študije, je postal učitelj na ljudski šoli; a po dveh letih je bil kot nesposoben od službe odstavljen, četudi je nekoliko mesecev poprej sprejel nagrado od učnega ministrstva „za userdie in obrazcovuju postanovku školy“. Sokolov se je vrnil domov in ker so prebivalci njegove vasi neprestano zasmehovali „isključennago barina“, je moral Sokolov iz